

5774

Torah from Around the World

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreekwoorden over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 12 april 2014 / 12 nisan 5774: Acharee Mot, Wajikra [Leviticus] 16:1 – 18:30
Tanach: blz. 230 -236
Haftara : Amos 7: 9-15
Tanach: blz. 1174

Commentaar: Rabbijn Joël Oseran, vice-president van de WUPJ, afdeling Internationale Ontwikkeling, Jeruzalem.

Vertaling: Benjamin Cohen

[Het Engelse origineel](#)

Onlangs kreeg ik een brief van een van mijn voormalige studenten, op wie ik bijzonder gesteld ben, met de vraag wat mijn mening was over een discussie die zij had met andere Joodse vrienden. De discussie ging over bekering tot het Jodendom en of het geloof in God wel of niet een voorwaarde is om goedkeuring van het Bett Din te krijgen om Joods te worden. Sommigen waren van mening dat zolang de Jood-door-keuze de regels volgt (mitzwot), een joods leven leidt en geen andere religie belijdt, hij/zij joods kon worden. Anderen waren van mening dat geloof en praktijk onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en dat geloof in de God van het joodse volk de steunpilaar van het Jood-zijn is. Sommigen zeiden: „Doen is belangrijker dan geloven”, anderen zeiden: „De Joden zitten in een Verbond met God - we hebben een relatie met God en dat is waarom we de mitzwot doen. Wij hebben God gekozen en God heeft ons gekozen.”

Wat moest ik zeggen? Als ik deze Dwar Tora (bespiegeling) over de parasja van deze week, Kedosjiem, al zou hebben geschreven, dan had ik deze als antwoord aan mijn voormalige student gestuurd. Dat is de achtergrond van de volgende opmerkingen over één van de meest aangrijpende van de wekelijkse Tora-lezingen.

Het grootste deel van het boek Wajikra [Leviticus] houdt zich bezig met de betekenis van Heiligheid - *kadosj* in het Hebreeuws. Onze sidra Kedosjiem begint met het eeuwig weerklinkende hoorngeschal: „Wees heilig, want Ik, de Eeuwige, jullie God, ben heilig.” God is heilig en daarom wordt Gods volk, het joodse volk, opgedragen ook heilig te zijn. Maar hoe

kunnen eenvoudige stervelingen (van vlees en bloed zoals de rabbijnen stervelingen beschrijven, in contrast met God) worden zoals God - Die hemel en aarde schiep, Die almachtig is, alwetend en alomtegenwoordig?

Op één en hetzelfde moment wordt Joden opgedragen te zijn als God, terwijl de traditie ons herhaaldelijk vertelt dat God één is (singulier en uniek), dat de Eeuwige transcendent is en persoonlijk, het voorstellingsvermogen van de mens te boven gaat. Wanneer Mosjé bij het brandende bosje (Sjemot/Exodus 3: 13-15) aan God vraagt wat de naam van deze God is, die Mosjé heeft gezonden om de Israëlieten uit de slavernij te bevrijden, antwoordt God: „*Ehejé asjer Ehejé*” (vrij vertaald... „Ik ben die Ik ben” of „Ik ben Die er zijn zal”), een duidelijke indicatie van dubbelzinnigheid, een opzettelijk bedoelde poging om elke zekerheid weg te halen over wie of wat God is. De centrale boodschap die wij uit onze bijbelse traditie over God leren is: God is (God bestaat), God is Eén, en Gods bestaan als Eén staat los van of mensen begrijpen wat dat betekent. Elk lid van ons volk/onze familie moet voor hem/haar zelf tot een begrip komen wat de ultieme betekenis van Gods bestaan is.

Maar onze Joodse traditie laat ons niet in de steek bij onze zoektocht naar een betekenis voor het bestaan van God. Hoewel de traditie geen handboek verstrekt over hoe je in God moet geloven of wat je precies over God moet geloven of zelfs zoiets 'eenvoudigs' als hoe je je God moet voorstellen (bedenk dat het ons wordt geboden om geen enkele afbeelding van God te maken), leert onze traditie ons wél dat onze daden de ambitie kunnen hebben zoals Gods daden te zijn, of te lijken op [die van] God. En dat is het begin van ons begrip van God zoals dat wordt beschreven in sidra Kedosjiem.

Sidra Kedosjiem is vol met daden die lijken te verklaren wat het eigenlijk betekent om heilig te zijn, wat het eigenlijk betekent om als God te zijn. Wajikra 19:11-18 geeft de specifieke daden die we moeten doen: we mogen niet stelen of onze naaste bedriegen (11); we moeten onze werknemers meteen betalen (13); we mogen een dove niet vervloeken en voor een blinde geen obstakels plaatsen (14); we moeten armen of rijken niet voortrekken wanneer we rechtspreken (15); en misschien een van de bekendste opdrachten ooit aan ons opgelegd: wij moeten onze naaste lief hebben als onszelf (of dit een naaste Israëliet betekent of iedere naaste, is een zaak van interpretatie) (18).

We kunnen ook een andere theologie leren van Kedosjiem, een theologie die mijn leraar rabbijn Harold Schulweis, 'Theologie van eigenschappen' [Predicate Theology] heeft genoemd. Bij 'Theologie van eigenschappen' begrijpen wij God niet als onderwerp (Degene die iets doet) maar naar het karakter van Zijn handeling (een handeling die lijkt op God). In plaats van te zeggen: 'God voedt de hongerigen' zeggen we 'Het voeden van de hongerigen lijkt op wat God doet'. Het is 'Ged-gelijk'. In plaats van 'God bevrijdt de gevangene' zeggen we 'Het bevrijden van de gevangene lijkt op wat God doet'. 'Het kleden van de naakte' lijkt op wat God doet'. 'Vrede op aarde brengen' lijkt op wat God doet'. Heilig zijn is zijn-als-God. Mitswot doen (handelen) is een mogelijkheid voor mensen om op God te lijken, om heilig te worden.

Is doen belangrijker dan geloven? Volgens de 'Theologie van de eigenschappen' zijn zij één en hetzelfde. Als men joodse voorschriften (mitswot) naleeft dan gedraagt men zich op een manier die op de wijze van zijn van God lijkt. In de joodse traditie worden we niet opgedragen in God te geloven (God bestaat met of zonder geloof). Maar we worden opgedragen ons als God te gedragen: heiligheid in de wereld brengen, de wereld troost en hoop brengen, de wereld vervolmaken op een manier die lijkt zoals God dat zou doen (*Tikkoen olam beMalchoet Sjaddaj*).

Wanneer ik in een Beth Din zit om met een kandidaat die joods wil worden te spreken, vraag ik niet: „Geloof u in God?” Ik zou kunnen vragen: „Wat zijn de verschillende manieren waarop onze joodse traditie de betekenis van God begrijpt?” Ik geloof dat elke kandidaat die joods wil worden, net als iedere Jood trouwens, zich zou moeten bezinnen op Gods aanwezigheid in onze traditie en zou moeten worstelen met de impliciete dubbelzinnigheden in *Ehejé asjer Ehejé*. Deze bezinning en worsteling kan wel of niet tot conclusies leiden. Maar conclusies over de aard van God zijn niet noodzakelijk het doel van joods leven. Het doel van Joods leven is heilig te zijn en de wereld heiligheid-goddelijkheid brengen.